

GRUNDLAGSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 9/2010 rd

Regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av rättegångsbalken och lagen om rättegång i brottmål

Till lagutskottet

INLEDNING

Remiss

Lagutskottet begärde den 27 november 2009 utlåtande av grundlagsutskottet om en proposition med förslag till lagar om ändring av rättegångsbalken och lagen om rättegång i brottmål (RP 123/2009 rd).

Lagutskottet bad om grundlagsutskottets bedömning av om det med avseende på grundlagen och med beaktande av mottagarens rättsskydd är möjligt att i 11 kap. 3 b § 2 mom. i lagförslag 1

stryka bestämmelsen om att telefondegivning kräver mottagarens samtycke.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- specialmedarbetare Jussi Karttunen, justitieministeriet
- juris doktor, docent Pekka Länsineva
- professor Olli Mäenpää
- professor Tuomas Ojanen.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår ändringar i bestämmelserna om delgivning i rättegångsbalken och lagen om rättegång i brottmål.

Det föreslås att telefondegivning ska införas som ett allmänt delgivningssätt vid alla allmänna domstolar. Även stämning i ostridiga ford-

ringsmål ska kunna delges per telefon. Lagarna avses innehålla bestämmelser om förutsättningarna för och förfarande vid telefondegivning.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft våren 2010.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Enligt 11 kap. 3 b § i lagförslag 1 får domstolen verkställa delgivning till mottagaren per telefon. Sådan telefondegivning får tillämpas om det är lämpligt med hänsyn till handlingens omfattning och art. En stämning får emellertid del-

ges per telefon bara när det gäller fordringsmål som inte är tvistiga. Mottagaren ska delges uppgifter om det mål som handlingen gäller, yrkandet eller skyldigheten och dess huvudsakliga grund, fristen och vitet samt övriga motsvarande behövliga omständigheter. Enligt 2 mom. i sam-

ma paragraf kräver telefondelgivning mottagarens samtycke, utom om delgivningen sker med en part som i domstolen utövat talan i målet.

De föreslagna bestämmelserna är betydelsefulla med avseende på 21 § i grundlagen. Var och en har enligt grundlagens 21 § 1 mom. rätt att på behörigt sätt och utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad av en domstol som är behörig enligt lag och att få ett beslut som gäller hans eller hennes rättigheter och skyldigheter behandlat vid domstol eller något annat oavhängigt rättsskipningsorgan. Offentligheten vid handläggningen, rätten att bli hörd, rätten att få motiverade beslut och rätten att söka ändring samt andra garantier för en rättvis rättegång ska enligt 2 mom. tryggas genom lag. Rätten till en rättvis rättegång garanteras också i artikel 6 i Europakonventionen och artikel 14 i FN-konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter.

Delgivningen inverkar väsentligt på hur parternas rätt till en rättvis rättegång tillgodoses. Delgivningen ska ske så att mottagaren får de uppgifter han eller hon behöver för att utöva sina rättigheter. Uppgifterna ska delges på ett för mottagaren begripligt sätt och i tillräckligt god tid. I det föreslagna 2 mom. krävs det bl.a. att mottagaren tveklöst per telefon får del av handlingen och förstår innebörden av delgivningen. Om telefondelgivningen ska lyckas i enlighet med den föreslagna bestämmelsen krävs det i praktiken att mottagaren medverkar till delgivningen och att denne har beredskap att ta emot informationen. Därmed anser utskottet att kravet på mottagarens samtycke i sig saknar självständig betydelse.

Enligt 3 mom. ska en handling som delgetts per telefon sändas som brev eller elektroniskt meddelande till den adress som mottagaren uppgett, om detta inte av särskilda skäl är uppenbart obehövligt. Enligt propositionsmotiveringen ska handlingen sändas genast efter delgivningen per telefon. Telefondelgivningen verkställs av stämningssmannen eller en tjänsteman vid den berörda domstolen. Denne ska utfärda ett intyg över delgivningen, och intyget ska ange bland annat när delgivningen skett och bekräftelsen sänts och vem som är mottagare respektive verkställare av delgivningen.

Räckvidd, villkor, förfarande och innehåll när det gäller telefondelgivning anges i lagförslaget exakt och med noggrann avgränsning. Utskottet anser att kravet på samtycke i 2 mom. kan utgå utan att det på ett konstitutionellt problematiskt sätt skulle försvaga en parts rätt att bli hörd eller andra garantier för en rättvis rättegång, under förutsättning att telefondelgivningen i övrigt genomförs på det sätt som regeringen föreslår. Utskottet föreslår ett tillägg i 3 mom. om att handlingarna ska sändas till mottagaren omedelbart efter telefondelgivningen. Dessutom bör man överväga om innehållet i telefondelgivningarna ska bevaras på lämpligt sätt.

Utlåtande

Grundlagsutskottet anser

att det inte påverkar behandlingsordningen för lagförslaget om den bestämmelse som nämns i begäran om utlåtande utgår ur 11 kap. 3 b § 2 mom. i lagförslag 1.

Helsingfors den 11 mars 2010

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Kimmo Sasi /saml
vordf. Jacob Söderman /sd
medl. Tuomo Hänninen /cent
Esko Kiviranta /cent
Kari Kärkkäinen /kd
Elisabeth Naucclér /sv
Ville Niinistö /gröna

Veijo Puhjo /vänst
Tapani Tölli /cent
Tuulikki Ukkola /saml
Ulla-Maj Wideroos /sv
Ilkka Viljanen /saml
Antti Vuolanne /sd
ers. Raimo Piirainen /sd.

Sekreterare var

utskottsråd Timo Tuovinen.